

**Перелік пропозицій (зауважень), що надійшли до
Держатомрегулювання протягом публічного громадського обговорення,
а також відомості про врахування або відхилення пропозицій (зауважень)**

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхилення, відповідь
Резолюція громадських слухань Нікопольської районної ради щодо обговорення безпеки продовження терміну експлуатації енергоблоку №3 Запорізької АЕС від 22.09.2017 (лист Нікопольської районної ради від 05.10.2017 №694/0/2-17)		
1.	Припинити використання старих ядерних реакторів (у тому числі енергоблоку №3) у понад проектний період	<p>Нова “Енергетична стратегія України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» (ЕСУ) затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 року № 605-р. Відповідно до ЕСУ прогнозується подальший розвиток ядерного енергетичного сектору до 2035 року, виходячи з того, що частка атомної генерації у загальному обсязі виробництва електроенергії України зростає. Так, за 9 місяців 2017 року доля електроенергії ВП АЕС у загальному виробництві електроенергії України складає 56,6%. До 2025 року планується продовжити терміни експлуатації 6 ГВт потужностей АЕС та 9 ГВт – ТЕС.</p> <p>Продовження терміну експлуатації енергоблоків у світі є широко розповсюдженою практикою: сьогодні з діючих 448 ядерних реакторів 288 реакторів АЕС знаходяться в експлуатації 30 років та більше, 87 енергоблоків експлуатуються 40 років та більше.</p> <p>Будь-які рішення, що приймаються Держатомрегулюванням у своїй повсякденній діяльності, базуються на вимогах вітчизняного законодавства. Зокрема, під час прийняття рішення щодо продовження терміну експлуатації енергоблоків АЕС Держатомрегулювання в межах компетенції виконує вимоги таких законодавчих та нормативно-правових актів:</p> <p>статті 6 Закону України «Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення» відповідно до якої рішення щодо продовження терміну експлуатації існуючих ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>ня, приймається органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки на підставі висновку державної експертизи з ядерної та радіаційної безпеки шляхом внесення змін до ліцензії на експлуатацію ядерної установки або об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами.</p> <p>пункту 10.8. «Загальних положень безпеки атомних станцій», затверджених наказом Державного комітету ядерного регулювання України від 19.11.2007 р. №162 та зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25 січня 2008 року за № 56/14747 відповідно до якого рішення щодо можливості продовження терміну експлуатації енергоблоку у понад встановлений проектом термін приймається Держатомрегулюванням на основі результатів переоцінки його безпеки.</p> <p>Відповідно до Загальних вимог до продовження експлуатації енергоблоків АЕС у понадпроектний строк за результатами здійснення періодичної переоцінки безпеки (НП 306.2.099-2004), затверджених наказом Державного комітету ядерного регулювання України від 26 листопада 2004 р. № 181, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15 грудня 2004 р. за № 1587/10186 та Загальних вимог до управління старінням елементів і конструкцій та довгострокової експлуатації енергоблоків атомних станцій (НП 306.2.210-2017), затверджених наказом Державної інспекції ядерного регулювання України від 13 квітня 2017 р. № 136, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 травня 2017 р. за № 578/30446 продовження експлуатації енергоблоку АЕС може здійснюватися за одним із двох таких варіантів:</p> <p>I-й варіант – здійснення протягом проектного строку експлуатації організаційно-технічних заходів для продовження експлуатації;</p> <p>II-й варіант – зупинка енергоблоку після завершення проектного строку експлуатації, здійснення організаційно-технічних заходів для продовження експлуатації та поновлення експлуатації.</p> <p>На виконання вищезазначених вимог експлуатуюча організація розробляє та подає до Держатомрегулювання Звіт з періодичної переоцінки безпеки енергоблоку (ЗППБ) основною метою якого є обґрунтування того, що поточний стан систем та елементів енергоблоку та рівень його безпеки відповідають вимогам норм та правил з ядерної та радіацій-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>ної безпеки. Окрім цього в ЗППБ обґрунтовується можливість подовження терміну експлуатації енергоблока у понадпроектний термін. Якщо висновком державної експертизи ЗППБ буде підтверджена обґрунтованість наданих матеріалів, це може бути підставою для прийняття рішення щодо внесення відповідних змін до ліцензії на право здійснення діяльності «експлуатація ядерної установки».</p> <p>Аналогічний підхід щодо розробки ЗППБ рекомендовано документом МАГАТЕ SSG-25 «Periodic Safety Review of Nuclear Power Plants. Specific Safety Guide» та референтними рівнями Асоціації західноєвропейських ядерних регулюючих органів (WENRA) «WENRA Safety Reference Levels for Existing Reactors».</p>
2.	Збільшити до 5% збір від реалізації електроенергії АЕС на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження	<p>Згідно статті 12 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» населення територій, на яких розміщуються ядерні установки, має право на соціально-економічну компенсацію ризику від їх діяльності, у тому числі на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення та підтримання у справному стані спеціальної соціальної інфраструктури; - пільги з оплати за спожиту електричну енергію за тарифом, що встановлюється відповідно до Закону України «Про електроенергетику» для населення, яке постійно проживає в 30-кілометровій зоні атомних електростанцій. <p>Згідно статті 1 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» спеціальна соціальна інфраструктура - об'єкти, розташовані в межах адміністративно-територіальних одиниць (обласних, районних, міських рад монофункціональних міст-супутників), на територію яких поширюються відповідні зони спостереження, та призначені для забезпечення життєдіяльності населення, яке проживає в зоні спостереження, зокрема навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, комунікаційні об'єкти житлово-комунального господарства, мережі постачання електроенергії, газу, тепла, води та водовідведення, будівлі та споруди, призначені для їх обслуговування, автомобільні дороги, системи зв'язку тощо.</p> <p>Платником збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, є експлуатуюча організація (оператор), яка сплачує збір у розмірі один відсоток обсягу реалізації електроенергії (стаття 12-1 Закону</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»), що виробляється на атомних електростанціях України, за відповідний період (без урахування ПДВ). ДП «НАЕК «Енергоатом» щорічно, у повному обсязі, перераховує дані кошти до державного бюджету України.</p> <p>Законом України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» передбачається, що кошти від збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, спрямовуються у вигляді субвенції із спеціального фонду Державного бюджету України до спеціальних фондів бюджетів обласних, районних, міських рад монофункціональних міст - супутників ядерних установок і підприємств з видобування і переробки уранових руд, на територію яких поширюються відповідні зони спостереження платників збору, і розподіляються між цими бюджетами у такому співвідношенні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обласні бюджети - 30 відсотків; • бюджети районів та міст обласного підпорядкування зон спостереження (за винятком монофункціональних міст - супутників ядерних установок і підприємств з видобування і переробки уранових руд) - 55 відсотків; • бюджети монофункціональних міст - супутників ядерних установок - 15 відсотків. <p>Розподіл коштів збору між спеціальними фондами бюджетів обласних, районних та міських рад міст обласного підпорядкування здійснюється з урахуванням питомої ваги чисельності населення, яке проживає в зонах спостереження цих адміністративно-територіальних одиниць, та пропорційно до обсягу товарної продукції підприємств ліцензіата, розташованого на відповідній території, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.</p> <p>Обласні, районні та міські ради щоквартально звітують перед населенням про використання коштів соціально-економічної компенсації ризику із спеціальних фондів відповідних місцевих бюджетів шляхом публікації звітів у періодичних виданнях органів місцевого самоврядування.</p> <p>Вирішення порушеного питання знаходиться виключно в межах компетенції народних</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		депутатів Верховної Ради України, як єдиного законодавчого органу України.
3.	<p>Заборонити складування та подальше накопичення відпрацьованого ядерного палива ЗАЕС і забезпечити його перевезення до централізованого сховища у зоні відчуження Чорнобильської АЕС</p>	<p>Відповідно до положень вітчизняного ядерного законодавства відпрацьоване ядерне паливо (ВЯП) не віднесено до категорії радіоактивних відходів, а є ядерним матеріалом, щодо якого у майбутньому має бути прийняте остаточне рішення про його використання.</p> <p>Запорізька АЕС першою та єдиною серед атомних електростанцій України побудувала на території промайданчика сухе сховище відпрацьованого ядерного палива, розраховане на безпечне зберігання протягом 50 років. Сховище розраховано на приймання ВЯП Запорізької АЕС за весь період її експлуатації з урахування продовження експлуатації енергоблоків.</p> <p>Радіаційна обстановка на території санітарно-захисної зони ЗАЕС (у радіусі 2,5 км від станції) і в 30-ти кілометровій зоні спостереження знаходиться на рівні природного фону, характерного для регіону розташування станції. Жодного впливу ССВЯП на рівень радіаційного фону в регіоні розташування АЕС не виявлено.</p> <p>За весь період експлуатації на території промайданчика ВП ЗАЕС сухого сховища відпрацьованого ядерного палива (далі – ССВЯП) не зафіксовано порушень меж і умов безпечної експлуатації. Контроль радіаційних параметрів експлуатації ССВЯП проводиться згідно з регламентом радіаційного контролю, узгодженим з Держатомрегулювання та Державною санітарно-епідеміологічною службою Міністерством охорони здоров'я України. Щорічно на адресу Держатомрегулювання надсилаються звіти стосовно параметрів експлуатації ССВЯП та параметрів навколишнього середовища у регіоні розташування сховища.</p> <p>Завантаження відпрацьованого ядерного палива у контейнери ССВЯП, їх встановлення і експлуатація на майданчику ССВЯП здійснюється під постійним контролем МАГАТЕ.</p> <p>Відмова від використання ССВЯП на ВП ЗАЕС призведе до суттєвих додаткових витрат, пов'язаних з технічним забезпеченням вивозу відпрацьованого ядерного палива з енергоблоків ВП ЗАЕС за межі майданчика і, особливо, з вивезенням відпрацьованого ядерного палива, яке зберігається на ССВЯП.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>Результати експлуатації ССВЯП, висновки міжнародних експертів, висновки державної інспекції, яка знаходиться на ВП ЗАЕС і постійно контролює експлуатацію ССВЯП, підтверджують, що ССВЯП не впливає на навколишнє середовище і населення зони спостереження.</p> <p>Таким чином, немає ніяких підстав для припинення експлуатації ССВЯП на ВП «Запорізька АЕС» і перевезення відпрацьованого палива до централізованого сховища, що будується в зоні відчуження ДСП ЧАЕС.</p>
4.	<p>Припинити цілорічну продувку ставка-охолоджувача Запорізької АЕС у водний об'єкт загальнодержавного значення – Каховське водосховище на річці Дніпро, який є єдиним джерелом питного водоспоживання Нікопольського району</p>	<p>За проектом технічне водопостачання Запорізької атомної електростанції – оборотне і базується на ставку-охолоджувачі, бризкальних басейнах та градирнях. Зі скидного каналу ЗаТЕС технічна вода надходить на підживлення ставка-охолоджувача ВП ЗАЕС.</p> <p>Запорізька атомна електростанція технологічно тісно пов'язана з Каховським водосховищем. Вона бере воду, пропущену через Запорізьку ТЕС як підживлення ставка-охолоджувача, і ставок-охолоджувач продувається в Каховське водосховище з витратою близько 10 м³/с протягом цілого року. Продування ставка-охолоджувача ВП ЗАЕС є необхідною штатною технологічною операцією з точки зору забезпечення безпечної експлуатації станції, що передбачено проектною і нормативною документацією із забезпечення надійності та безпеки основного технологічного устаткування енергоблоків.</p> <p>Скидання продувних вод зі ставка-охолоджувача в Каховське водосховище здійснюється тільки за наявності дозволу на спеціальне водокористування, виданого Департаментом екології та природних ресурсів Запорізької обласної адміністрації, до складу якого входить проект нормативів гранично-допустимих скидів (ГДС) забруднюючих речовин, що надходять з продувними водами в Каховське водосховище.</p> <p>Починаючи з 1 квітня 2005 року, згідно з:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «Регламентом безперервного продування ставка-охолоджувача ВП «Запорізька АЕС» в Каховське водосховище» 00.ОС.РГ.01-12, узгодженим з екологічними та санітарно-епідеміологічними службами облдержадміністрації; – «Графіком контролю гідрохімічних, санітарно-гігієнічних, радіаційних показників якості води водних об'єктів при продуванні ставка-охолоджувача ВП ЗАЕС», узгодженим з екологічними та санітарно-епідеміологічними службами облдержадміністрації, проду-

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>вання ставка-охолоджувача ведеться в безперервному режимі.</p> <p>Контроль хімічного стану усіх стічних вод, що надходять у ставок-охолоджувач, а також вод ставка-охолоджувача і Каховського водосховища вище та нижче споруд продування, здійснює еколого-хімічна лабораторія СОНС ЗАЕС.</p> <p>За процесом продування також ведеться постійний контроль з боку органів державного нагляду (Державної екологічної інспекції, Державної санітарно-епідеміологічної служби). Зауважень до якості води з боку наглядових органів не надходило.</p> <p>Результати багаторічних спостережень за водними об'єктами району розташування ВП ЗАЕС свідчать про те, що вода ставка-охолоджувача за своїми показниками, в основному відповідає воді Каховського водосховища.</p> <p>Для контролю якості води і контролю впливу ВП ЗАЕС на навколишнє середовище здійснюється періодичний вилов риби з метою визначення вмісту в ній шкідливих речовин і забруднювачів. Усі проведені до теперішнього часу відбори показували, що риба, яка живе в ставку-охолоджувачі, повністю відповідає екологічним вимогам, що пред'являються до продукції харчового призначення.</p> <p>Таким чином, безперервне продування ставка-охолоджувача не впливає на якість води в Каховському водосховищі. На відстані 500 м від місця продування не виявлено жодного впливу на Каховське водосховище виробничої діяльності ВП «Запорізька АЕС». Ніяких підстав для припинення цілорічного продування ставка-охолоджувача немає.</p>
5.	Запровадити з 1 січня 2018 року щорічне медичне страхування дітей дошкільного та шкільного віку, які проживають у населених пунктах зони спостереження Запорізької АЕС, за рахунок коштів Запорізької АЕС	<p>Рішення цього питання входить до компетенції державних органів влади відповідно до Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».</p> <p>Відповідно до цього закону ДП «НАЕК «Енергоатом» сплачує 1% свого доходу у вигляді збору на соціально-економічну компенсацію ризику для населення, яке проживає на території зони спостереження АЕС. Ці кошти надходять до територій та населених пунктів зон спостереження АЕС (до спеціальних фондів місцевих бюджетів) і використовуються на заходи з розвитку вказаних територій та населених пунктів. Розпорядниками цих коштів є місцеві органи влади населених пунктів зон спостереження АЕС. У 2016 році ДП «НАЕК «Енергоатом» сплатив до держбюджету 349 млн. грн., а за перше півріччя 2017 року - 327,3 млн. грн. збору на соціально-економічну компенсацію для населення зон</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>спостереження АЕС.</p> <p>Згідно пункту 4 підпункту 6 Положення про Міністерство регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 197, Мінрегіон є центральним органом виконавчої влади, який здійснює проведення в установленому порядку моніторингу соціально-економічних та інших показників розвитку регіонів.</p> <p>Згідно з щорічними Законами України «Про Державний бюджет України» Мінрегіон є головним розпорядником коштів субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження.</p> <p>Постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 № 260 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження» передбачено розподіл субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів із соціального-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження.</p> <p>У 2017 році, згідно з вказаною постановою, місту Нікополь передбачена субвенція з державного бюджету у розмірі 12 955,7 тис. грн.</p> <p>В цілому ж реальний радіаційний вплив АЕС на природне середовище є набагато (у 10 і більше разів) меншим допустимого. Якщо врахувати екологічний вплив різноманітних енергоджерел на здоров'я людей, то серед невідновлюваних джерел енергії ризик від нормально працюючих АЕС мінімальний як для працівників, діяльність яких пов'язана з різними етапами ядерного паливного циклу, так і для населення.</p>
6.	Керівництву Запорізької АЕС вжити усіх заходів для забезпечення на законодавчому рівні пільгового безлімітного режиму споживання електричної енергії у зоні спостереження АЕС в розмірі	<p>Це питання знаходиться поза компетенцією Держатомрегулювання або експлуатуючої організації ДП «НАЕК «Енергоатом», але можемо зазначити таке.</p> <p>Згідно з підпунктом 6 пункту 6 Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), затвердженого Указом Президента України від 23 листопада 2011 року № 1059/2011, встановлення цін (тарифів) на електричну енергію, тарифів на її передачу та постачання є фу-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	не менше 50 % від діючих тарифів для населення	<p>нкцією НКРЕКП.</p> <p>Пріоритетним завданням вдосконалення державної політики в електроенергетиці є приведення тарифів на електричну енергію для населення та інших споживачів, для яких застосовуються знижені тарифи на електроенергію, до економічно обґрунтованого рівня, що дозволить скоротити обсяги перехресного субсидювання в електроенергетиці.</p> <p>Варто зазначити, що Урядом схвалено Програму діяльності Кабінету Міністрів України, якою передбачено ліквідацію крос-субсидій та встановлення ринкових тарифів в енергетиці.</p> <p>У 2002 році Національна комісія регулювання електроенергетики України встановила 30% знижку для населення, яке проживає в 30-кілометровій зоні атомних електростанцій (постанова НКРЕ від 10.03.1999 року № 309). Ця пільга діє і сьогодні.</p> <p>Джерелом пільг для прилеглих територій можуть бути лише кошти, закладені в тариф атомних електростанцій.</p> <p>Зниження тарифів на електроенергію для населення, що проживає у 30-кілометровій зоні АЕС, загострить питання вирішення проблеми перехресного субсидювання в електроенергетиці та планомірного встановлення економічно обґрунтованих тарифів, що стимулюватимуть зниження витрат і забезпечуватимуть можливість залучення інвестицій у галузь, порушить існуючий порядок ціноутворення в Оптовому ринку електроенергії, призведе до збільшення оптової ціни на електроенергію та, таким чином, до додаткового цінового навантаження на інших споживачів України (промислові та сільськогосподарські підприємства, споживачі бюджетної сфери, малий та середній бізнес тощо), втрати конкурентоздатності вітчизняного товаровиробника.</p>
7.	Зобов'язати Державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» встановити інформаційні радіометричні табло та інші засоби інформування про радіаційний стан у громадських місцях Ніко-	<p>Відповідно до діючого природоохоронного законодавства в районі розташування АЕС організована і функціонує система екологічного моніторингу за станом навколишнього природного середовища на всіх етапах існування атомної станції при її нормальній експлуатації, ремонті, виведенні з експлуатації, а також у випадку аварійної експлуатації.</p> <p>Місця Нікополь та Марганець знаходяться в безпосередній близькості від однієї з найкрупніших у світі атомних електричних станцій – ВП «Запорізька АЕС», та знаходиться в межах 30-ти кілометрової зони. Радіаційний фон у межах цієї зони складає 12-15</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	польського району	<p>мікроР/година, що відповідає рівню природного гама-фону та стало реєструється протягом останніх 15 років.</p> <p>Відповідно вимог чинного законодавства ВП ЗАЕС розраховані і погоджені Міністерством охорони здоров'я України «Допустимий газо-аерозольний викид радіоактивних речовин у навколишнє середовище» і «Допустимий водний скид радіоактивних речовин у навколишнє середовище».</p> <p>Нормування впливу АЕС на навколишнє середовище здійснюється за рівнями викидів та скидів радіоактивних речовин у навколишнє середовище, основними дозоутворюючими з яких є: газо-аерозольні викиди інертних радіоактивних газів, радіонуклідів йоду, довгоіснуючих нуклідів та водні скиди радіонуклідів цезію-137, кобальту-60, тритію тощо.</p> <p>Рівні їх надходження у навколишнє середовище оцінюються у відсотковому відношенні до відповідних допустимих рівнів, встановлених для кожної АЕС та погоджених з Міністерством охорони здоров'я України. Допустимі рівні розраховано таким чином, щоб радіоактивні речовини, які можуть потрапити з АЕС у навколишнє середовище, не спричинили дози опромінення населення вище межі, встановленої нормами радіаційної безпеки (40 мікроЗіверт від газо-аерозольних радіоактивних речовин та 10 мікроЗіверт від радіоактивних речовин, що потрапляють у навколишнє середовище з водними скидами).</p> <p>Радіаційний моніторинг у ВП ЗАЕС здійснюється відповідно до «Регламенту радіаційного контролю при експлуатації об'єктів ВП «Запорізька АЕС»» 00.РБ.XQ.Pr.01-15. Цей документ встановлює види, об'єкти, періодичність, методи, технічні засоби та перелік параметрів, що контролюються. Регламент радіаційного контролю узгоджено Міністерством охорони здоров'я України та Державною інспекцією ядерного регулювання України.</p> <p>Сумарні величини річних викидів радіоактивних речовин АЕС за останні роки менше 1% від допустимого рівня.</p> <p>Вміст радіоактивних речовин в об'єктах навколишнього середовища настільки низький, що знаходиться на рівні чутливості сучасних засобів і методів вимірювання. Радіонукліди техногенного походження, такі як кобальт-60 та марганець-54, реєструються тіль-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>ки на проммайданчиках АЕС (повітря) у концентраціях у 100 000 разів менших, ніж допустимі концентрації для населення. Єдиним радіонуклідом станційного походження, який фіксується у воді ставків-охолоджувачів, є тритій. Питома активність його є у 200 разів меншою від допустимої концентрації тритію у питній воді.</p> <p>В основі комплексу заходів із забезпечення радіаційно-екологічної безпеки населення і навколишнього природного середовища під час експлуатації ядерно-енергетичних установок є сучасна система моніторингу, яка забезпечує контроль радіаційних параметрів атомних електростанцій у всіх режимах експлуатації.</p> <p>Постійне спостереження у ВП ЗАЕС здійснюється за допомогою автоматизованої системи контролю радіаційної обстановки, яка призначена для автоматичного моніторингу радіаційного стану у 30-км зоні навколо ВП АЕС (у так званій зоні спостереження) та у районі її промислового майданчику.</p> <p>Крім того у ВП ЗАЕС забезпечується періодичний контроль вмісту радіоактивних речовин в об'єктах навколишнього природного середовища в районах розміщення атомної станції. Цей вид радіаційного моніторингу здійснює лабораторія зовнішнього радіаційного контролю ЗАЕС, яка атестована у сфері державного метрологічного нагляду на право проведення вимірювань радіаційного контролю об'єктів навколишнього середовища. Радіаційному контролю підлягають такі об'єкти навколишнього середовища:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вода відкритих водойм та річок, - атмосферне повітря, - верхні шари ґрунту, - донні відкладення водойм та річок, - водорості, - риба, - харчові продукти рослинного та тваринного походження. <p>Багаторічні результати радіаційного моніторингу свідчать, що всі основні показники (атмосферне повітря, вода відкритих водойм та ґрунт) знаходяться на рівні «нульового фону» ВП ЗАЕС. Радіаційна обстановка у зоні розташування ВП ЗАЕС визначається радіонуклідами природного та космогенного походження, а також радіонуклідами глобаль-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>ного забруднення атмосфери, що утворилися під час випробувань ядерної зброї та в результаті аварії на Чорнобильській АЕС. Додаткового вкладу ВП ЗАЕС в забруднення повітряного басейну, водних об'єктів, ґрунтів, рослинного покриву довгоживущими радіонуклідами Cs-137 и Sr-90 за межами санітарно-захисної зони не виявлено.</p> <p>Рівні індивідуальних доз опромінення критичних груп населення, яке мешкає у зоні спостереження ВП ЗАЕС не перевищують 1 мікроЗіверта на рік і становлять менше одиниць відсотків від встановленої межі. <i>(Для порівняння: доза зовнішнього опромінення населення від природного радіаційного фону становить 1 міліЗіверт на рік).</i></p> <p>ВП «Запорізька АЕС» виконує всі встановлені законодавством України вимоги відносно інформування громадськості з питань діяльності станції. Всю необхідну інформацію будь-який громадянин може отримати безкоштовно в інформаційному центрі ВП «Запорізька АЕС». З оперативною інформацією про діяльність ВП ЗАЕС можна ознайомитися на загальнодоступному автовідповідачі начальника зміни станції ВП ЗАЕС (тел.: (06139) 5-68-02, інформація змінюється три рази на добу і є оперативною і достовірною).</p> <p>В Інтернеті є офіційний сайт ВП «Запорізька АЕС» (www.npp.zp.ua), на якому є загальнодоступною інформація стосовно параметрів з автоматизованої системи контролю радіаційної обстановки в зоні спостереження (у режимі on-line) та велика за обсягом інформація про діяльність Запорізької АЕС. Крім того, у соціальній мережі Facebook є сторінка ВП «Запорізька АЕС» www.facebook.com/zapnpp/, де так само можна ознайомитись з роботою атомної станції.</p> <p>Інформація про роботу ВП ЗАЕС щодня надається органам державної влади, представникам громадських організацій і засобам масової інформації населених пунктів зони спостереження. На їхні адреси також передається інформація про підсумки роботи ВП ЗАЕС за місяць та інформація про всі важливі події на ВП ЗАЕС.</p> <p>Встановлення засобів оповіщення може фінансуватись за рахунок збору у розмірі 1% обсягу реалізованої ЗАЕС електроенергії (без урахування податку на додану вартість). Так, розміри субвенцій місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження ВП ЗАЕС в 2016 році склали: для м. Нікополь – 11,9963 млн. грн, для Нікопольського ра-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>йону – 2,4735 млн грн. Вважаємо, що зазначена вимога резолюції необґрунтована.</p> <p>Відповідно до вимог п. 18 «Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.1999 № 192 у ВП ЗАЕС за власні кошти створена спеціальна система оповіщення, яка дозволяє з робочого місця НС АЕС передавати сигнал «Увага всім!» і сигнали оповіщення на території АЕС, її промайданчика і в м. Енергодар, а також оповіщення територіальних органів цивільного захисту та надзвичайних ситуацій. Оповіщення населення в 30-км зоні спостереження АЕС здійснюється оперативним черговим відповідного територіального органу цивільного захисту та надзвичайних ситуацій. Вирішення цього питання знаходиться в компетенції місцевих органів самоврядування.</p> <p>Системи оповіщення в населених пунктах 30-км зони спостереження АЕС можуть створюватися місцевими органами самоврядування за рахунок коштів спецфонду Держбюджету, відрахування до яких ДП «НАЕК «Енергоатом» здійснює у вигляді збору на соціально-економічну компенсацію населенню відповідно до вимог Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».</p>
<p>Резолюція Громадської ради при Державній екологічній інспекції у Дніпропетровській області «Продовження терміну експлуатації енергоблоку № 3 Запорізької АЕС» від 15.09.2017 (лист Громадської ради при Держекоінспекції у Дніпропетровській обл. від 24.10.2017 №25448/10/17)</p>		
8.	<p>Припинити ризиковану практику використання у понадпроектний період старих ядерних реакторів (у тому числі енергоблоку № 3) та прийняти нову Енергетичну стратегію України, засновану на без'ядерних, відновлювальних засобах генерації електроенергії, на енергоефективні та енергоощадливості</p>	<p>Відповідь викладена у п. 1.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
9.	Заборонити складування та подальше накопичування відпрацьованого ядерного палива ЗАЕС і забезпечити його перевезення до централізованого сховища, що будується в зоні відчуження ЧАЕС	Відповідь викладена у п. 3.
10.	Припинити цілорічну продукцію ставка-охолоджувача ЗАЕС у водний об'єкт загальнодержавного значення – Каховське водосховище на річці Дніпро	Відповідь викладена у п. 4.
11.	Забезпечити державне страхування та фінансування діагностики і лікування мешканців м. Нікополя та м. Марганця від хвороб і розладів здоров'я, пов'язаних із радіаційно-антропогенним впливом	<p>Порядок компенсації ядерної шкоди визначається Законом України «Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення». Цим законом регулюються відносини щодо цивільної відповідальності за ядерну шкоду, заподіяну ядерним інцидентом, та фінансового забезпечення такої відповідальності, зокрема, визначається відповідальність оператора за заподіяння смерті, шкоди здоров'ю або майну. Фінансове забезпечення цивільної відповідальності за ядерну шкоду здійснюється оператором шляхом страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту та/або отримання інших видів фінансового забезпечення, передбачених законами України.</p> <p>З метою гарантованого фінансового забезпечення відповідальності за ядерну шкоду між ДП «НАЕК «Енергоатом» та пулом фінансових установ (так званий «Ядерний пул») укладений відповідний договір страхування. При цьому, крім обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду для оператора, для громадян законодавством передбачене також право укладання договору добровільного страхування особи та майна від ризику радіаційного впливу. Однак, ДП «НАЕК «Енергоатом» не є фінансовою установою і не має відношення до реалізації цього права.</p>
12.	Спрямувати кошти компенсації ризику проживання в 30-ти кіло-	Відповідь викладена у п. 5.

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	метровій зоні АЕС на цілі: охорони здоров'я та екологічної безпеки громадян	
13.	Забезпечити на законодавчому рівні пільговий безлімітний режим споживання електричної енергії у зоні спостереження АЕС в розмірі не менше 50 % від діючих тарифів для населення	Відповідь викладена у п. 6.
14.	Зобов'язати Державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» встановити інформаційні радіометричні табло та інші засоби інформування про радіаційний стан у громадських місцях Нікополя та Марганця, забезпечити належними транспортними засобами на випадок аварійної евакуації	Відповідь викладена у п. 7.
15.	Вжити належні заходи з підвищення аварійної готовності та інформування населення і органи місцевого самоврядування міста Нікополя в експлуатаційному та аварійному режимах, а саме: забезпечити населення за рахунок державних коштів індивідуальними дозиметрами та захисним одягом	<p>Питання забезпечення непрацюючого населення засобами радіаційного захисту знаходиться в компетенції місцевих органів самоврядування за погодженням з Державною службою з надзвичайних ситуацій України (згідно з п.3 постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 №1200 (зі змінами) «Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю»).</p> <p>Для фінансування заходів щодо соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 № 260 місту Нікополь та Нікопольському району перед-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		бачено надання зазначеної субвенції в сумі 15 613, 4 тис. гривень. Тому, з питання щодо забезпечення населення дозиметрами та іншими засобами індивідуального захисту необхідно звернутися до місцевих органів самоврядування.
16.	Не проводити на території міста Нікополя та Марганця планових віялових відключень та забезпечити безперебійне електропостачання міста	Питання відноситься до компетенції оператора енергосистеми – ДП «НЕК «Укренерго». Зауважимо, що ця пропозиція Громадської ради при Держекоінспекції у Дніпропетровській обл. суперечить пропозиції щодо припинення практики продовження експлуатації у понадпроектний строк «старих ядерних реакторів (у тому числі енергоблоку № 3). Враховуючи обсяг виробництва електроенергії атомними електростанціями в Україні (за 9 місяців 2017 року - 56,6% від загального обсягу виробництва електроенергії України, в тому числі енергоблоками ВП ЗАЕС – 40,7%), нескладно спрогнозувати ситуацію з віяловими відключеннями та забезпечення безперебійного електропостачання міст України, якщо відмовитися від продовження строку експлуатації діючих енергоблоків АЕС (наразі в Україні продовжено термін експлуатації 6 енергоблоків з 15).
17.	У відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та Конвенції Еспо здійснити оцінку впливу на довкілля Запорізької АЕС з урахування транскордонної процедури оцінки впливу на навколишнє середовище	ВП «Запорізької АЕС» були розроблені матеріали оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) при експлуатації Запорізької АЕС з урахуванням реалізації заходів щодо забезпечення безпеки навколишнього середовища. Оцінка впливу діяльності енергоблоків ЗАЕС на навколишнє середовище проведена ДП «УкрНІІП Промтехнології» м. Жовті Води за українським законодавством з урахуванням вимог Конвенції Еспо (щодо оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті). Для забезпечення доступу громадськості матеріали ОВНС розміщені на офіційному сайті ВП ЗАЕС. Матеріали ОВНС у березні 2017 року направлено до Мінприроди України для проведення процедури транскордонних консультацій і отримання висновку державної екологічної експертизи. Мінприроди України в свою чергу повідомило причетні країни (Угорщина, Польща, Республіка Молдова, Республіка Білорусь, Румунія, Австрія, Словацька Республіка) про проведення транскордонних консультацій відповідних результатів ОВНС та розгляду матеріалів у складі: повідомлення, нетехнічного резюме, розділу ОВНС «Транскордонний вплив» матеріалів ОВНС (англійською мовою). У листопаді місяці очікується організація відповідних зустрічей з представниками зачеплених сторін. Матеріалами ОВНС підтверджено, що екологічний ризик, пов'язаний з експлуатаці-

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>єю енергоблоків ЗАЕС є незначним. Експлуатація енергоблоків ЗАЕС здійснюється таким чином, що радіаційний вплив на населення, на кордоні і за межами промайданчика обмежена і відповідає вимогам нормативних документів.</p>
18.	<p>Провести громадське обговорення з розгляду матеріалів за результатами оцінки впливу ВП «Запорізької АЕС» на навколишнє природне середовище, відповідно до пункту 23 постанови КМУ від 29.06.1011 року № 771</p>	<p>Реалізуючи права громадян на участь в розгляді питань і прийнятті рішень, пов'язаних з використанням ядерної енергії, виходячи з принципів відкритості та доступності інформації було реалізовано наступне.</p> <p>1. На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 29 червня 2011 року №771 <u>Держатомрегулювання</u> 2 жовтня 2017 року оприлюднила на своєму офіційному сайті, на сайті Кабінету Міністрів України, а також на Урядовому порталі «Громадянське суспільство і влада» повідомлення про початок публічного громадського обговорення питання про можливість продовження експлуатації ядерної установки - енергоблоку № 3 Запорізької АЕС, яке тривало по 1 листопада 2017 року. Це публічне громадське обговорення включило в себе проведення громадських слухань 24 жовтня 2017 року в місці розташування Запорізької АЕС (м. Енергодар), я кому взяли участь 212 осіб.</p> <p>2. <u>ВП ЗАЕС</u> направила листи з пропозицією провести громадські слухання / зустрічі з громадськістю в форматі громадських слухань з питання обґрунтування безпеки продовження терміну експлуатації енергоблоку № 3 у понадпроектний термін в адреси 20 органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування території зони спостереження Запорізької АЕС. За рішенням місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в населених пунктах зони спостереження ЗАЕС в період з 16 серпня по 22 вересня 2017 року було проведено 8 зустрічей з громадськістю в форматі громадських слухань з питання обґрунтування безпеки продовження терміну експлуатації енергоблоку № 3 ВП ЗАЕС. Всього у зустрічах прийняли участь 356 учасників. Також у цей же період були проведені громадські слухання на цю тему у трьох населених пунктах (м. Каменка-Дніпровська, Нікополь, Марганець) за участю 237 учасників. Учасники слухань підтримали діяльність ДП «НАЕК «Енергоатом» з продовження терміну експлуатації енергоблоку №3 Запорізької АЕС за умови дотримання належного рівня безпеки та збереження соціально-економічної компенсації ризику від діяльності атомної станції для населення зони спостереження. За результатами слухань складено протоколи, підготовлений звіт. Всі ма-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхилення, відповідь
		<p>теріали опубліковані на сайті Запорізької АЕС www.npp.zp.ua.</p> <p>Крім цього, звітні матеріали оцінки впливу на довкілля майданчику ВП ЗАЕС розміщені на офіційному веб-сайті ЗАЕС з кінця 2015 року для ознайомлення громадськістю. Протягом 2015-2017 років до ДП «НАЕК «Енергоатом» не поступало жодного коментаря чи зауваження до їх змісту та складу.</p>
19.	<p>Громадську раду при ДЕІ у Дніпропетровській області дуже бентежить умови зберігання, переробки (захоронення) та тощо усіх видів відходів (1-го, 2-го, 3-го, 4-го та ядерних), проекти рекультивациі порушених земель, якими користується АЕС. Тому просимо надати усі документи (проекти рекультивациі, Договора та утилізацію та акти, технічний опис моніторингу), які носять екологічний характер</p>	<p>ВП ЗАЕС є власником місць видалення відходів (МВВ): полігон захоронення неутілізованих промислових відходів (ЗНПВ) – небезпечні складники відходів (потенційні забруднювачі) відсутні; шламонакопичувач № 1 та шламонакопичувач № 2 (перша черга). У ВП ЗАЕС проводиться щорічний контроль за станом природного навколишнього середовища в районі МВВ. Мережа нагляду та контрольні точки співпадають із проектом. На 01.01.2017 процент заповнення сховищ складає: для ЗНПВ – 51%, для шламонакопичувача № 1 – 53%, для шламонакопичувача № 2 – 18%. Протягом останніх 3 років спостерігається зменшення рівня обсягів відходів, які передаються до цих МВВ. На всі ці МВВ розроблені та погоджені з органами державного нагляду відповідні паспорта з дозволеними термінами їх експлуатації. За результатами перевірок державної екологічної інспекції порушень природоохоронного законодавства не виявлено. У зв'язку з тим, що ці МВВ є діючими об'єктами, рекультивациа земель, на яких вони знаходяться, не здійснюється.</p> <p>Щодо рекультивациі території енергоблока/енергоблоків ЗАЕС повідомляємо, що згідно із чинною «Концепцією зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України», яку затверджено наказом Міністерством енергетики і вугільної промисловості України від 10.12.2015 № 798, необхідність проведення робіт з рекультивациі території енергоблока визначається у проекті зняття з експлуатації і роботи у разі необхідності мають проводитись на стадії демонтажу.</p> <p>Проект зняття АЕС з експлуатації експлуатуюча організація (оператор) має розробити і затвердити у встановленому порядку не пізніше чим за 1,5 року до закінчення планованого терміну експлуатації АЕС.</p> <p>Демонтаж є заключною стадією зняття енергоблока з експлуатації, його основна ціль збігається із основною метою зняття з експлуатації в цілому – досягнення на території, яку займає ядерна установка, умов, що максимально зменшують обмеження на її викорис-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>тання.</p> <p>З чинною «Концепцією зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України» можна ознайомитись за посиланням http://www.energoatom.kiev.ua/files/file/kse_2015.pdf</p>
<p>Зауваження та пропозиції спілки «Громадянський дозор» до проекту рішення ДІЯРУ щодо Заяви про внесення змін до ліцензії на право здійснення діяльності «експлуатація ядерних установок Запорізької АЕС» у зв'язку із забезпеченням понад проектної експлуатації енергоблоку № 3 Запорізької АЕС (надійшло електронною поштою 31.10.2017)</p>		
20.	<p>Запорізька АЕС та її блок № 3 побудовані з порушеннями норм розміщення ядерних реакторів у колишньому СРСР і повинні були будуватись мінімум на відстані 25 км. від м. Нікополя з населенням більше 100 тис. чоловік. Фактична відстань від околиці міста до градирень ЗАЕС – 7, 2 км. Чисельність населення зони спостереження Запорізької АЕС (340 тис. чол.) майже втричі більше ніж біля Чорнобильської АЕС і у випадку радіаційної аварії, ризик якої при експлуатації старих ядерних установок різко зростає, Україна ніколи не зможе розмістити таку кількість евакуйованого населення і припинить своє існування</p>	<p>Проектування та будівництво Запорізької АЕС, зокрема енергоблоку №3, виконувалось на підставі Наказу Міністерства атомної енергетики СРСР №14 від 20.01.1978 року «Про організацію будівництва ЗАЕС».</p> <p>На час проектування та поточного будівництва ЗАЕС, прийняття рішень щодо розміщення ядерних реакторів виконувалось на підставі чинних на той час нормативних документів СРСР.</p> <p>Відповідно до «Санитарных правил проектирования и эксплуатации атомных электростанций СП АЭС-79», затверджених МОЗ СРСР 29.08.79 р «Промплощадка АЭС электрической мощностью 440 МВт и больше должна располагаться не ближе 25 км от городов с населением свыше 300 тыс. человек и не ближе 40 км от городов с населением более 1 млн человек». Згідно з даними перепису населення, яке було проведено у СРСР у 1979 році, чисельність населення м. Нікополь складала 145 654 чол.</p> <p>Розміщення ЗАЕС передбачено з урахуванням захисних зон та зони спостереження з радіусами від вентиляційних труб, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - санітарно - захисна зона - 2.5 км.; - зона обмеження господарчої діяльності – до 13 км.; - зона спостереження – до 30 км. <p>Розміри зон та усі обмеження прийняті по узгодженню з Державним санітарним наглядом СРСР та в відповідності з вимогами, чинних на той час ПНАЕ - СП - АЕС - 79 «Санітарні правила проектування та експлуатації атомних станцій».</p>
21.	<p>Запорізька АЕС знаходиться біля зони бойових дій і в будь який</p>	<p>У Звіті з аналізу безпеки кожного з енергоблоків АЕС України, включаючи енергоблоки Запорізької АЕС, представлені результати аналізу стійкості енергоблоків до впливу</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>час може бути атакованою безпілотними літальними апаратами від проникнення яких, як свідчить досвід, навіть не захищені французькі АЕС</p>	<p>зовнішніх загроз техногенного та природного характеру, зокрема падіння літального апарату.</p> <p>Розрахунки захисної оболонки уніфікованої АЕС з ВВЕР-1000 на удар від падіння літака показують, що будівельні конструкції куполу та циліндра оболонки витримують удар від літака вагою 10 тон, що падає під кутом до горизонту від 10 до 45 градусів зі швидкістю 215 м/с (<i>Отчет о научно-исследовательской работе «Проведение анализа и определение параметров ударной волны от потенциальных источников взрывной опасности на площадке АЭС и в пятикилометровой зоне». МИСИ, г.Москва, 1989г.</i>)</p> <p>Однак, з урахуванням обмежень, що діють в Україні, на коридори для польотів літаків, а також віддаленість аеропортів та аеродромів від АЕС, імовірність такої події як падіння літака на будівлі та споруди енергоблоку АЕС є дуже низька.</p> <p>В той же час, з метою виконання рішень РНБОУ, розпорядженням КМУ від 28 серпня 2013 року №661-р затверджено перелік заходів щодо вдосконалення протиповітряного захисту ядерних установок, що знаходяться на території України, який включає конкретні заходи, направлені на виключення можливості падіння на ядерні установки літальних апаратів (цивільної та військової авіації).</p> <p>На даний час з боку ДП «НАЕК «Енергоатом» приділяється значна увага протидії безпілотним літальним апаратам (БПЛА) в повітряному просторі над атомними електростанціями України. Так, відповідним наказом президента компанії, в цьому році утворена робоча група, до складу якої включені фахівці дирекції з фізичного захисту та спеціальної безпеки компанії, відокремлених підрозділів, Держатомрегулювання України, відповідних правоохоронних органів, на які, відповідно чинного законодавства, покладені завдання з протидії БПЛА.</p> <p>На створену робочу групу покладені завдання з відпрацювання пропозицій до нормативно-правової бази у сфері забезпечення фізичного захисту та безпеки важливих державних об'єктів, вивчення сучасних методів протидії БПЛА, визначення найефективніших засобів протидії (з існуючих на сьогодні), впровадження цих засобів на промислових майданчиках АЕС.</p> <p>Безпосередньо на виробничих майданчиках, постійно проводиться моніторинг пові-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>тряного простору особовим складом військових частин Національної гвардії України, які здійснюють охорону АЕС, а також персоналом підрозділів, які залучені до забезпечення фізичного захисту. Організований постійний обмін інформацією з цих питань з регіональними підрозділами Міністерства оборони України, які здійснюють управління повітряним простором.</p> <p>Окрім того, питання протидії БПЛА щорічно відпрацьовуються в ході проведення навчань з антитерористичної направленості.</p>
22.	<p>Рішення щодо розбудови Запорізької АЕС та понад проектну експлуатацію її старих ядерних реакторів, у тому числі і реактора № 3, не повинні прийматися з ігноруванням волі переважної частини мешканців 30-ти км. зони спостереження ЗАЕС, висловленої на чисельних мітингах і пікетуваннях, на місцевих референдумах в 1994 р. у містах Нікополі, Марганці і Кам'янці – Дніпровської, на громадських слуханнях у найбільшому поселенні 30-ти км. зони спостереження ЗАЕС м. Нікополі у 1999, 2015 та 2017 роках</p>	<p>Рішення щодо розбудови Запорізької АЕС та понадпроектну експлуатацію її ядерних реакторів завжди приймалися в інтересах народу України та держави з вивченням думки населення з цих питань. Всі пропозиції та зауваження населення, що були озвучені на будь-яких заходах з вищезначених питань, відображаються у звітних документах про проведення заходів. Звітні документи обов'язково направляються Запорізькою АЕС до державного органу, який приймає рішення.</p> <p>Крім того, на сайті Запорізької АЕС (www.npp.zp.ua) у розділі Виробництво / Продовження експлуатації / Документи крім звітних документів з проведення зустрічей з громадськістю, громадських слухань у 2015-2017 роках у вільному доступі також розміщені повні аудіозаписи цих заходів і усі зацікавлені сторони можуть з ними ознайомитись і почути зауваження та пропозиції представників громадськості, які були присутні на заходах.</p>
23.	<p>Міністерством екології та природних ресурсів України в межах компетенції розглянуло лист спілки «Громадський дозор» та повідомило, що з метою дотримання вимог статті 16 Конституції</p>	<p>Проведення державної екологічної і санітарно-гігієнічної експертизи чинним законодавством України передбачено при проектуванні, розміщенні, будівництві нових і реконструкції діючих підприємств та інших об'єктів. Вимоги щодо обов'язкового проведення санітарно-епідеміологічної експертизи документації з переоцінки безпеки енергоблоків АЕС при продовженні їх експлуатації у понадпроектний строк у чинному законодавстві відсутні.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>України та основних принципів екологічної експертизи, якими є гарантування безпечного для життя та здоров'я людей навколишнього природного середовища, та враховуючи вимоги Закону України «Про екологічну експертизу» (далі - Закон), державна екологічна експертиза є обов'язковою під час проектування, розміщення, будівництва нових і реконструкції діючих об'єктів, які відносяться до Переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, розробленого відповідно до вимог частини третьої статті 13 Закону та затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 808.</p> <p>Також відповідно до статті 25 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» для визначення безпеки для здоров'я людини та екологічної безпеки під час проектування, розміщення, будівництва нових і реконструкції діючих підприємств та інших об'єктів проводиться державна</p>	<p>Оцінка впливу діяльності енергоблоків ЗАЕС на навколишнє середовище проведена ДП «УкрНІІПІ Промтехнології» м. Жовті Води по українському законодавству з урахуванням вимог конвенції Еспо (про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті).</p> <p>Для забезпечення доступу громадськості матеріали ОВНС з листопада 2015 року розміщені на офіційному веб-сайті ВП ЗАЕС: http://www/npp.zp.ua (Виробництво – Продовження експлуатації - Документи і корисна інформація з ПТЕ – Звіт. Розробка матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище при експлуатації Запорізької АЕС).</p> <p>Матеріали ОВНС листом від 30.10.2015 № 08-30/25944 спрямовані в Мінприроди України для проведення процедури транскордонних консультацій і отримання висновку.</p> <p>15.12.2016 було проведено засідання міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції Еспо. Протоколом МКР було визначено необхідність розпочати процедуру транскордонних консультацій з ОВНС на виконання вимог Конвенції Еспо для ВП «Запорізька АЕС».</p> <p>На виконання п. 2 доручення КМУ від 12.02.2017 № 4842/1/1-16 щодо виконання зазначеного протоколу МКР, ДП «НАЕК «Енергоатом» листом від 08.02.2017 № 1948/18 надіслало на адресу Мінприроди такі матеріали:</p> <ul style="list-style-type: none"> – нетехнічні резюме (англійською мовою) матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище майданчиків ВП «Запорізька АЕС»; – розділи «Транскордонний вплив» (англійською мовою) матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище майданчиків ВП «Запорізька АЕС». <p>Листом від 22.03.2017 № 4131/18 ДП «НАЕК «Енергоатом» направило до Мінприроди України проект повідомлення про проведення транскордонних консультацій щодо ОВНС ВП «Запорізька АЕС» в рамках Конвенції Еспо.</p> <p>Листами від 30.03.2017 Мінприроди України були направлені до Республіки Білорусь, Республіки Молдови, Польщі, Словацької Республіки, Угорщини, Австрії, Румунії вищезазначені матеріали.</p> <p>В червні – липні 2017 року від вищезазначених країн надійшли листи з пропозиціями та зауваженнями. Відповіді на листи зачеплених сторін за встановленою формою направ-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>екологічна і санітарно-гігієнічна експертизи у порядку, визначеному законодавством.</p> <p>Окрім того, частиною другою статті 51 Закону встановлено, що якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону навколишнього природного середовища, то застосовуються правила міжнародного договору України.</p> <p>Відтак, за результатами засідання Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (далі - Конвенція Еспо), що відбулося 15.12.2016 в приміщенні Мінприроди, було прийнято рішення щодо необхідності проведення транскордонної процедури оцінки впливу на навколишнє середовище майданчику «Запорізька АЕС» відповідно до вимог Конвенції Ес-</p>	<p>ленні ВП ЗАЕС в ДП «НАЕК «Енергоатом» на електронну адресу та листом № 45/15823 від 03.08.2017. Доопрацьовані відповіді на коментарі направлені ВП ЗАЕС в ДП «НАЕК «Енергоатом» на електронну адресу та листом № 45/20230 від 28.09.2017.</p> <p>Компанія узагальнила відповіді на коментарі ВП ЗАЕС та ВП ЮУАЕС та направила до Мінприроди листом № 14884/18 від 27.10.2017 з пропозицією провести консультації по ОВОНС ВП ЗАЕС у м. Києві 23.11.2017, з інформуванням, що при бажанні зачеплених сторін можливо відвідати до проведення консультацій майданчик ВП ЗАЕС.</p> <p>Згідно ст. 25 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» під час проектування, розміщення, будівництва нових і реконструкції діючих підприємств та інших об'єктів проводяться оцінка впливу на довкілля та державна санітарно-гігієнічна експертиза в порядку, визначеному законодавством.</p> <p>Згідно діючої інвентаризації джерел викидів забруднюючих речовин (не радіаційного характеру) основними джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферу по промайданчику №1 Запорізької АЕС є: 20 резервних дизельних електростанцій (РДЕС) для шести блоків атомної електростанції з реакторами ВВЕР-1000 та допоміжне виробництво (Дозвіл № 2312500000-19 від 30.12.2013, термін дії по 29.12.2018).</p> <p>За результатами хімічного контролю викидів від стаціонарних джерел забруднення атмосфери промайданчиків ВП ЗАЕС за період 2014-2016 років не було зареєстровано перевищення затверджених нормативів граничнодопустимих викидів згідно умов Дозволів на викиди.</p> <p>У 2015 році ВП ЗАЕС виконала оцінку впливу на навколишнє середовище (ОВНС) майданчику ВП ЗАЕС, як діючого об'єкта (з усіма об'єктами, які входять до технологічного комплексу).</p> <p>Матеріали ОВНС виконані за діючим українським законодавством, та з урахуванням вимог конвенції Еспо (про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті).</p> <p>Заключне обговорення підсумків проведених транскордонних консультацій по ОВНС ВП ЗАЕС планується у м. Києві в листопаді 2017 року, з пропозицією, що при бажанні зачеплених сторін можливо відвідати до проведення консультацій майданчик ВП</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>по.</p> <p>Таким чином, за висновком Міністерства, лише при наявності позитивних результатів таких транскордонних консультацій у майбутньому висновки державної екологічної експертизи звітних матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище майданчику «Запорізької АЕС» можуть бути прийнятними у відповідності до вимог Закону. Чорнобиль не має кордонів.</p>	<p>ЗАЕС.</p> <p>Після проведення запланованих заходів по ОВОНС Мінприроди надасть ВП ЗАЕС висновок з оцінки впливу на довкілля.</p> <p><u>Таким чином, після проведення транскордонних консультацій матеріалів ОВНС ВП ЗАЕС і отримання висновку з оцінки впливу на довкілля в Мінприроди, додаткових експертиз та висновків (екологічних, санітарно-гігієнічних, а також згідно Закону України «Про екологічну експертизу»), ВП ЗАЕС отримувати не потрібно.</u></p>
24.	<p>При прийнятті рішення щодо над проектної експлуатації блоку № 3 Запорізької АЕС вимагаємо враховувати наявність по сусідству найбільшої у Європі Запорізької ТЕС та їх синергічний вплив на довкілля і здоров'я населення регіону</p>	<p>В Звіті з аналізу безпеки кожного з енергоблоків АЕС України, включаючи енергоблоки Запорізької АЕС представлені результати аналізу стійкості енергоблоків до впливу зовнішніх загроз техногенного та природного характеру.</p> <p>Серед загроз техногенного характеру розглядаються такі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - падіння літального апарату; - аварії на промислових та військових підприємствах; - аварії на трубопроводах; - витікання хімікатів та токсичних газів - аварії на транспорті. <p>При аналіз розглядаються всі об'єкти інфраструктури району розміщення АЕС, де такі загрози можуть виникнути, з урахуванням віддаленості об'єктів від АЕС.</p> <p>Результати аналізу свідчать про відсутність негативного впливу на АЕС від таких загроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аварії на промислових та військових підприємствах, у тому числі і на найбільшій у Європі Запорізькій ТЕС; - аварії на трубопроводах;

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<ul style="list-style-type: none"> - витікання хімікатів та токсичних газів - аварії на транспорті.
25.	<p>Основним, загальним критерієм екологічного благополуччя, який фокусує у собі всі інші показники є здоров'я населення. Без цього показника запропонований проєкт не повинен втілюватися в життя. Вважаємо неприпустимим подальше ігнорування стагнації антропогенного навантаження на стан здоров'я населення прилеглих до Запорізької АЕС територій за рахунок подальшого накопичення у біоті регіону ЗАЕС радіонуклідів від її проєктної експлуатації та збільшення обсягів накопичення ядерних матеріалів (СВЯП, тощо), в умовах, коли у найбільшому поселенні 30-ти км. зони спостереження Запорізької АЕС м. Нікополі коефіцієнт смертності населення з 2004 року досягає 18-19%. (у 2010 році він склав 18,1% (в Україні -15,2%, у Дніпропетровській обл. – 16,3% - Держстат України), рівень анемії у нікопольських дітей досягає найвищих показників в Україні, а у</p>	<p>Багаторічні інструментальні дослідження навколишнього середовища регіону розташування Запорізької АЕС не виявили значних коливань або надмірного вмісту радіоактивних речовин в об'єктах навколишнього природного середовища. Усі показники знаходяться значно нижче дозволених норм та стандартів.</p> <p>При експлуатації ЗАЕС в нормальному режимі забезпечується локалізація основної кількості радіоактивних продуктів в реакторній установці і в спеціальних системах водо- і газоочистки. Лише вкрай незначна частина радіонуклідів виходить в навколишнє середовище, а після очищення на йодних і аерозольних фільтрах їх радіоактивність знижується в сотні і більше разів (до безпечного рівня, встановленого санітарними нормами) і, коли вони надходять в атмосферу через вентиляційну трубу АЕС, їх радіоактивність в 1000 разів менше допустимих рівнів.</p> <p>Надходження радіонуклідів в навколишнє середовище контролюється апаратурою радіаційного контролю, яка регулярно піддається метрологічній атестації.</p> <p>Нагляд за надходженням радіонуклідів здійснюється не тільки місцевими, обласними і державними органами України, а й міжнародними організаціями, які неодноразово проводили незалежні вимірювання.</p> <p>Міністерством охорони здоров'я України встановлені контрольні рівні, які набагато нижчі за припустимі для всіх атомних станцій рівнів, які є законом для всіх АЕС.</p> <p>За весь час експлуатації станції в атмосферних опадах в районі розташування ЗАЕС, за винятком її санітарно-захисної зони (СЗЗ), не спостерігалось радіонуклідів, які є продуктами викиду станції, наявність радіонуклідів станційного походження за межами СЗЗ не було виявлено жодного разу. Тобто, в атмосферному повітрі району розташування ЗАЕС вміст радіонуклідів протягом всього часу експлуатації ЗАЕС знаходився на рівні середньорічних концентрацій, характерних для природного фону.</p> <p>Стан поверхневих вод на території розташування Запорізької АЕС свідчить, що надходження радіонуклідів в ставок-охолоджувач станції, як правило, нижче робочих, допустимих і гранично допустимих скидів, встановлених для станції наглядовими органами.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	віковій групі 25 – 39 років спостерігається нез'ясований рівень над смертності	<p>Стан підземних вод, результати вимірювань сумарної радіоактивності води в свердловинах радіаційного контролю на промайданчику АЕС показують, що вміст радіонуклідів у воді відповідає природним фоновим значенням.</p> <p>В результаті досліджень забруднення ґрунту в зоні спостереження ЗАЕС було встановлено, що сумарна радіоактивність ґрунтового покриву відповідає рівням «нульового» фону (мав місце до будівництва станції).</p> <p>Виходячи з вищевикладеного, немає жодних підстав пов'язувати стан здоров'я населення м. Нікополь з експлуатацією Запорізької АЕС. Це підтверджується висновками, які зробили фахівці Українського науково-дослідного інституту екологічних проблем (УКРНДІЕП) під час проведення комплексної екологічної оцінки стану навколишнього природного середовища та екологічного аудиту м. Нікополя у 2013 році. У заключному звіті відзначено наступне: «Найбільш важливими підприємствами, що можуть впливати на опромінення населення м. Нікополь, є Запорізька АЕС та Запорізька ТЕС.</p> <p>Моделювання розповсюдження радіоактивних речовин в атмосфері та формування доз, обумовлених викидами радіонуклідів з Запорізької АЕС, показало, що на дистанції, починаючи з 2 км, потужність індивідуальної ефективної дози суттєво зменшується. На долю населення міста приходиться доза опромінення порядку 0,02–0,1 мкЗв/рік.</p> <p>Таким чином, дози опромінення населення м. Нікополь, що формуються за рахунок впливу Запорізької АЕС за умови її штатної роботи, складають 0,02–0,1 мкЗв/рік, що на три порядки менше природного зовнішнього опромінення.</p> <p><u>Таким чином, за результатами проведених досліджень радіаційних показників у м. Нікополь не виявлено значних коливань або надмірного вмісту радіоактивних речовин в об'єктах навколишнього природного середовища. Рівень опромінення населення знаходиться на середньому для території України рівні.</u></p> <p><u>Вплив радіаційно-небезпечних підприємств, що знаходяться поблизу території м. Нікополь, незначний і не перевищує встановлених у НРБУ–97 лімітів.</u></p>
26.	Вимагаємо під час прийняття рішення колегією ДІЯРУ щодо над проектної експлуатації блоку № 3	Пропозиція проаналізувати і врахувати роботи О. Яблокова та Е.Я. Сімонова прийнята та вивчається.

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>ЗАЕС проаналізувати і врахувати роботу академіка О. Яблокова «Міф про екологічну чистоту ядерної енергетики» (http://www.yabloko.ru/books/mif_4.pdf), а також роботу Сімонова Е.Я. «Продовження життя АЕС – це авантюра» (https://news.pn.ru/public/91074) як застереження до прийняття відповідального рішення не тільки для теперішнього покоління українців, а і прийдешніх поколінь</p>	<p>Слід зауважити, що і у О. Яблокова, і у Е.Я. Сімонова відсутні дані про негативний вплив конкретно Запорізької АЕС на населення та навколишнє середовище. А багаторічні інструментальні дослідження впливу діяльності Запорізької АЕС на населення та навколишнє середовище показують, що гіпотетичний негативний вплив експлуатації атомної станції у випадку Запорізької АЕС знаходиться нижче або на рівні нульових значень, отриманих до будівництва та експлуатації об'єкту.</p>
27.	<p>Олексій Яблоков зазначає, що радіонукліди, які розповсюджуються навколо будь-якої АЕС, визначають підвищені рівні опромінювання навколо кожної з атомних станцій. При цьому, встановлено, що в 10-15-кілометровій кільцевій зоні (а по розі вітрів і багато далі) рівні радіоактивного забруднення біологічних об'єктів наближаються до небезпечних. Радіоактивне забруднення навколишнього середовища навколо всіх АЕС простежується на декілька десятків кілометрів від станції, а по напрямку пануючих вітрів – і на більш ніж</p>	<p>Результати багаторічного радіологічного моніторингу дозволяють говорити про відсутності помітного радіаційного впливу ВП ЗАЕС на навколишнє середовище в зоні спостереження атомної станції.</p> <p>Радіаційний контроль в ВП ЗАЕС проводиться відповідно до «Регламенту радіаційного контролю при експлуатації об'єктів ОП «Запорожская АЭС», узгодженого з Мінздравом України .</p> <p>Обсяг радіаційного контролю в районі розташування ВП ЗАЕС визначений відповідно до вимог наступних нормативних документів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Санитарные правила проектирования и эксплуатации атомных станций» (СП АС-88 ПНАЭ, Г, направление 2); • «Рекомендации по дозиметрическому контролю в районах расположения атомных электростанций» (ПНАЭ, Г, направление 2); • «Методические указания. Контроль доз гамма-излучения на местности вокруг АЭС» (ПНАЭ, Г, направление 2). <p>Відповідно до НРБУ-97, допустимий викид (ДВ) для ВП ЗАЕС встановлено таким</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>100 км. Колективна еквівалентна доза опромінювання формується навколо кожної АЕС в результаті опромінювання людей, що проживають на відстані до 500 км від АЕС. Це робить атомну енергетику екологічно безнадійно брудною. І в цих обставинах злочинно ігнорувати необхідність зниження антропогенного впливу ЗАЕС і звернення її експлуатації у проектні терміни</p>	<p>чином, щоб забезпечити неперевищення квоти ліміту дози для населення, що становить 4% або 40 мкЗв / рік з урахуванням місцевих кліматичних умов. Допустимий скид (ДС) для ВП ЗАЕС встановлено таким чином, щоб забезпечити неперевищення квоти ліміту дози, що формується за рахунок критичного виду водокористування (10 мкЗв / рік, вимоги п.5.5.4 НРБУ-97).</p> <p>Річна індивідуальна ефективна доза склала в 2016 році 0,051 мкЗв / рік, що не перевищує 0,13% від квоти ліміту дози, що формується за рахунок викиду АЕС, яка, згідно з НРБУ-97 прийнята рівною 40 мкЗв / рік.</p> <p>Річна доза опромінення по рибному харчовому ланцюжку в 2016 році склала в критичній точці (безпосередньо біля виходу продувного пристрою зі ставка-охолоджувача в Каховське водосховище) 0,115 мкЗв / рік, що становить 1,15% від квоти ліміту дози за рахунок критичного виду водокористування, яка згідно НРБУ-97 прийнята рівною 10 мкЗв / рік.</p> <p>Радіаційний моніторинг навколишнього середовища району розташування ВП ЗАЕС (30-ти км зона спостереження) проводиться в двох напрямках:</p> <ul style="list-style-type: none"> - періодичний контроль здійснюється в 42 стаціонарних пунктах методом відбору проб з подальшою їх доставкою, підготовкою і вимірами в лабораторних умовах - постійний контроль здійснюється за допомогою мережі стаціонарних постів спостереження системи ІВС Кільце, розташованих в 30-ти км зоні ВП ЗАЕС. Інформація з постів ІВС Кільце в режимі реального часу надається на офіційному сайті ВП ЗАЕС www.ppp.zp.ua. <p>Радіаційний контроль навколишнього середовища</p> <p>Атмосферне повітря</p> <p>Для контролю за радіаційною обстановкою, обумовленою газо-аерозольними викидами в атмосферу, в зоні спостереження ВП ЗАЕС створено мережу спеціально обладнаних постів, розташованих з урахуванням рози вітрів в місцях, доступних для автотранспорту і обслуговування протягом всього року і також переважно в населених пунктах 30 км зони.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>Об'ємна активність радіонуклідів в атмосферному повітрі не перевищувала нормативних величин (НРБУ-97) за весь період спостережень, виключаючи період аварії на Чорнобильській АЕС.</p> <p>Атмосферний випадіння Контроль радіоактивних випадіннь з атмосфери проводиться седиментаційним методом за допомогою металевих кювет, встановлених в 18 пунктах спостереження. Площа кювети 0,25 м², час експозиції проби - 14 діб. Проби перетворюють у попіл і об'єднуються кожен квартал поясам: проммайданчика АЕС, від 1 до 3 км, від 3 до 9 км, від 9 до 15 км, контрольний пост В. Знам'янка 21 км.</p> <p>За результатами гамма-спектрометричних, радіометричних і радіохімічних методів контролю, що застосовувались, за весь час експлуатації станції в атмосферних опадах в районі розташування ВП ЗАЕС не спостерігалось радіонуклідів, які є продуктами викиду станції.</p> <p>Ґрунт і рослинність Контроль вмісту радіонуклідів в ґрунті проводиться для визначення інтегрального накопичення радіонуклідів. Відбір проб ґрунту проводиться 1 раз на рік на початку літа на цілих ділянках ґрунту в місцях розташування кювет рамкою 0,15x0,15 м на глибину 5 см. Незначне забруднення ґрунтового покриву радіонуклідами було тільки під час аварії на Чорнобильській АЕС. В даний час вміст радіонуклідів у ґрунті і рослинності знаходиться на рівні «нульового» фону, знятого до введення ВП ЗАЕС в експлуатацію.</p> <p>Молоко і сільгосппродукти Вміст радіонуклідів досліджується в пробах молока, зернових культур, овочів і фруктів, що відбираються в населених пунктах в зоні спостереження ЗАЕС. Молоко - в пасовищний період, зернові, овочі та фрукти - в період дозрівання.</p> <p>Вміст радіонуклідів в даний час не відрізняється від рівня «нульового фону», знятого до введення ЗАЕС в експлуатацію.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p>Контроль поверхневих водойм</p> <p>ВП ЗАЕС розташована на лівому березі центральної ділянки Каховського водосховища в 70 км нижче м Запоріжжя, в 160 км вище греблі Каховської ГЕС. Каховське водосховище замикає дніпровський каскад водосховищ. На ділянці ВП ЗАЕС ширина водосховища становить 8 - 11 км.</p> <p>Ставок-охолоджувач ВП ЗАЕС призначений для технічного оборотного водопостачання систем охолодження ВП ЗАЕС. Охолоджуюча здатність ставка-охолоджувача збільшена за рахунок застосування бризкальних пристроїв і градирень.</p> <p>Ставок-охолоджувач має наступні параметри:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обсяг, млн м³ - 47,05; - площа водного дзеркала при НПУ, км² - 8,2. <p>Для контролю радіаційного стану поверхневих водойм відбиралися проби води ставка-охолоджувача та прилеглої акваторії Каховського водосховища вище ВП ЗАЕС, в 500 м нижче продувної споруди і у першого пункту водокористування нижче за течією (с. Водяне), а також на протилежному березі Каховського водосховища в районі водозаборів м. Нікополь та м Марганець.</p> <p>Вміст радіонуклідів у всіх компонентах водного середовища Каховського водосховища знаходиться на одному рівні, як вище ВП ЗАЕС за течією (Профілакторій ЗаТЕС, т.19), так і у першому пункті водокористування нижче за течією (с. Водяне), а також на протилежному березі Каховського водосховища в районі водозаборів м. Нікополь та м Марганець, що свідчить про те, що продування водойми-охолоджувача ВП ЗАЕС не впливає на акваторію Каховського водосховища.</p> <p><u>Результати багаторічного радіологічного моніторингу дозволяють говорити про відсутність помітного радіаційного впливу ВП ЗАЕС на навколишнє середовище в зоні спостереження атомної станції.</u></p>
28.	Вимагаємо врахувати, що у висновку державної експертизи ядерної та радіаційної безпеки за матеріалами звіту з періодичної пе-	<p>Результати багаторічного радіологічного моніторингу дозволяють говорити про відсутності помітного радіаційного впливу ВП ЗАЕС на навколишнє середовище в зоні спостереження атомної станції.</p> <p>Усі показники радіаційного фону у населених пунктах зони розташування Запорізь-</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>реоцінки безпеки енергоблоку № 3 Запорізької АЕС та у самому звіті і проекті ОВНС ігноруються факти, які говорять про те, що навіть безаварійно працюючі АЕС небезпечні. При нормальній роботі АЕС викиди радіонуклідів через вентиляційні труби призводять до зростання числа ракових захворювань навколо АЕС. Розробники ОВНС чи цього не знають, або спеціально не наводять наукові дані німецьких і американських дослідників. У той же час розробниками ОВНС проігноровані численні дані про негативний вплив роботи АЕС на захворюваність певних груп населення у цих місцевостях. Згідно з результатами досліджень, проведених за завданням Федерального відомства радіаційної безпеки (Bundesamt für Strahlenschutz), захворювання на лейкемію серед дітей у віці до п'яти років зустрічаються тим частіше, чим ближче вони проживають до однієї з діючих у Німеччині АЕС. Дослідження проводилися Інститутом медичної статистики, епідеміології та</p>	<p>кої АЕС знаходяться на рівні 8 – 15 мкР/год, що відповідає природним показникам для цієї місцевості.</p> <p>Також дивіться відповідь на зауваження п. 25.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>інформатики у співпраці з Клінічним центром університету Майнца з 2003 року. Для кожного з 16 місць розташування АЕС було обрано 3 прилеглих округу, дані по яких аналізувалися.</p> <p>Дослідження показали наявність істотного зростання (на 54%) випадків раку у дітей молодше 5 років, що проживають на відстані менше 5 км від атомних станцій Німеччини. Особливо помітний ріст числа захворювань лейкемією у дітей до 5 років - в 1,7 рази. Більш ретельні дослідження дозволяють говорити про зростання кількості випадків лейкемії в 2 рази. 18</p> <p>Коаліція попередження раку США представила результати обстеження 268 графств, розташованих на відстані до 80 км навколо військових атомних виробництв і цивільних АЕС. Зафіксовано суттєве збільшення смертності від раку грудей в обстежених районах.</p> <p>Первинна захворюваність по злоякісним новоутворенням за останні три роки в районі Балаков-</p>	

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>ської АЕС зросла на 16,5%. У онкодиспансері р. Вольська, обслуговуючого 10 районів області 50% контингенту – балаковці. За 10 останніх років не було жодного року, щоб загальна дитяча захворюваність знижувалася, спостерігається тільки її зростання. У першу чергу це стосується захворюваності органів дихання, яка складає 57% від усіх хвороб. У 10 разів зросла захворюваність полінози, в 1,5 рази бронхіальну астму, на 12% зросла захворюваність на алергодерматози та іншими ураженнями шкіри. У 2,5 рази зросла патологія ендокринної системи дітей, функціональні порушення шлунково-кишкового тракту, ураження суглобів (алергічні артрити). Цей показник у 3 рази вище, ніж середній по Росії ». Комісія МОЗ України ще в дев'яності роки звернула увагу на захворюваність щитовидної залози у Балаковських дітей, яка носить явний екзогенний характер. Однією з причин, на думку лікарів, може бути вплив АЕС.</p> <p>Можна далі перерахувати</p>	

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхилення, відповідь
	<p>тривожні факти, їх тисячі, але вони не враховані в обговорюваному документі. І не спростовані. Без цього заява про повний захист населення від радіаційних впливів виглядає авантюрою.</p>	
29.	<p>Зауваження за складовою «Вплив на навколишнє середовище». Не виконані вимоги Мінприроди, зазначені у п. 5</p> <p>У 1990 р. була прийнята Програма комплексного екологічного моніторингу розміщення енергокомплексу ЗАЕС-ТЕС, що передбачала створення паспорта ґрунтово-рослинного шару регіону, санітарно-гігієнічного паспорта, банку даних здоров'я населення, що проживає в контрольованій зоні ЗАЕС, контролю даних аерогамама-зйомки гамма-полів навколо ЗАЕС до будівництва АЕС і на сьогоднішній день, оцінки зміни локального клімату в результаті експлуатації ЗАЕС і СВЯП, аналізу даних про порушення природоохоронного і ядерного законодавства під час будівництва СВЯП.</p> <p>Разом з цим ЗАЕС не вико-</p>	<p>В передпусковий період проводилася робота з вивчення радіаційної обстановки і кліматичних умов району розташування ВП ЗАЕС Інститутом Біофізики МОЗ СРСР спільно із Запорізькою обласною СЕС і НВО «Енергія».</p> <p>В даний час радіаційний контроль проводиться відповідно до «Регламенту радіаційного контролю при експлуатації об'єктів ОП «Запорожская АЭС», узгодженого з Міністерством охорони здоров'я України. Метеорологічний контроль проводиться відповідно до «Регламенту метеорологічних спостережень групи контролю гідрометеорологічних і радіаційних параметрів в районі розташування Запорожской АЭС».</p> <p>Радіаційний контроль зрошувальної води не входить в перелік об'єктів контролю «Регламенту». Об'єктами контролю є поверхневі води Каховського водосховища і технологічної водойми ставка - охолоджувача.</p> <p>Дані метеорологічного і радіаційного контролю щорічно надаються в щорічних звітах «Состояние радиационной безопасности и радиационной защиты на ЗАЭС», які надаються до МОЗ України, Держатомрегулювання.</p> <p>Також про результати радіаційного моніторингу в районі розташування «Запорізької» АЕС можна дізнатися на офіційному сайті ВП ЗАЕС www.npp.zp.ua.</p> <p>Міркування з приводу поєднаного теплового забруднення ТЕС–АЕС безпідставні і їх розгляд є недоцільним.</p> <p>ВП ЗАЕС має всю необхідну дозвільну документацію згідно діючого природоохоронного законодавства. У ВП ЗАЕС проведена інвентаризація стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та отримані дозволи для 14 промислових майданчиків. Ведеться постійний контроль викидів в атмосферне повітря в обсязі, встановленому Дозволами на викиди.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>нана оцінка радіаційно-хімічної дії станції на регіон 30 км. контрольованої зони, внаслідок чого відсутній облік поєднаного теплового забруднення ТЕС–АЕС, відсутня оцінка ефектів сумісної дії радіоактивних, хімічних і теплових викидів і скидів, не виділений вплив ЗАЕС на фоні техногенного забруднення території іншими промисловими підприємствами, не налагоджений радіаційний контроль зрошувальної води і екологічні нормативи її використання.</p> <p>Самі атомники в своїх звітах визнавали, що відсутність інформації по цих розділах не тільки не дозволяє дати повну інформацію щодо стану навколишнього середовища регіону розміщення ЗАЕС, але і не дає можливості фіксувати які-небудь несприятливі зміни, що поволі йдуть.</p>	<p>Перевищень встановлених дозволами нормативів не зафіксовано.</p>
30.	<p>У місті Нікополі, найбільшому поселенні 30-ти км. зони спостереження Запорізької АЕС та інших поселеннях зони відсутнє належне інформування населення щодо</p>	<p>Відповідь викладена у п. 7.</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>подій та радіаційної ситуації на ЗАЕС – не має жодного дозиметричного табло, що періодично викликає до появи серед жителів хвилі чуток і паніки щодо гіпотетичних ядерних інцидентів на атомній станції. Громадяни не забезпечені предметами індивідуального захисту і запасами йодного калію, населення не навчене як діяти в умовах радіаційної аварії на ЗАЕС</p>	
31.	<p>Вважаємо не припустимим продовження понад проектної експлуатації блока № 3 Запорізької АЕС до повного виконання заходів безпеки, повного усунення нею відступів від вимог норм, правил та стандартів з ЯРБ та діючих НТД. У Звіті з періодичної переоцінки безпеки (ЗППБ) енергоблоку № 3 Запорізької АЕС, який відповідно до законодавства є обов'язковим додатком до Заяви, експлуатуючою організацією обґрунтовано можливість безпечної довгострокової експлуатації енергоблоку (із матеріалами комплексного аналізу безпеки енергоблоку № 3 Запорі-</p>	<p>1 грудня 2005 року Україна і ЄС підписали «Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі енергетики між Європейським Союзом і Україною».</p> <p>Основною метою «Меморандуму» є розширення співпраці між Україною і ЄС в області енергетики, спрямоване на інтеграцію енергетичних ринків.</p> <p>«Меморандум» включає в себе плани дій («дорожні карти»), що охоплюють такі області:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ядерна безпека; 2. Інтеграція енергетичних і газових ринків; 3. Заходи щодо забезпечення безпеки поставок і транзиту вуглеводнів; 4. Вугільний сектор. <p>В рамках «Плану дій з ядерної безпеки», відповідно до статті 1.5 «Меморандуму», сторони домовилися провести оцінку безпеки всіх АЕС України, знаходяться в експлуатації, включаючи такі області:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проектна безпека АЕС; 2. Експлуатаційна безпека АЕС; 3. Поводження з відходами та зняття з експлуатації; 4. Питання регулювання.

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
	<p>зької АЕС) міститься цілий ряд виявлених місією МАГАТЕ дефіцитів безпеки ЗАЕС, які відображають відхилення безпеки від загальноприйнятої міжнародної практики і які до цього часу не усунуті та знаходяться у стані виконання, особливо запровадження атестованих відповідно до вимог законодавства України систем сейсмологічного моніторингу</p>	<p>Для здійснення даної роботи 9 листопада 2007 року розпочато спільний проект ЄК – МАГАТЕ - Україна "Оцінка безпеки АЕС України".</p> <p>Проект був розділений на чотири завдання, які виконувалися у відповідності зі стандартними підходами МАГАТЕ до оцінки безпеки, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оцінка проектної безпеки (ESRS); - Оцінка експлуатаційної безпеки (OSART); - Оцінка діяльності щодо поводження з РАВ (RWRS); - Комплексний аналіз регулюючої діяльності (IRRS) <p>Було проведено 15 інспекційних місій на чотирьох майданчиках АЕС і в Держатомрегулювання. У проведенні місій взяли участь 62 зовнішніх експерта з 23 країн, 52 представника української сторони і 32 представники МАГАТЕ.</p> <p>За результатами реалізації проекту зроблено висновок про відповідність безпеки АЕС України переважній більшості вимог та рекомендацій МАГАТЕ в області безпеки. За напрямками, де виявлено не повну відповідність, було підтверджено, що Україна проводить заходи, спрямовані на їх усунення.</p> <p>Для приведення проектної безпеки енергоблоку №3 ЗАЕС у відповідність національним і міжнародним вимогам НТД з безпеки та усунення відступів розроблені й реалізуються заходи КзППБ «Комплексної (зведеної) програми підвищення рівня безпеки енергоблоків атомних електростанцій».</p> <p>Після виходу змін до НПА України в обов'язковому порядку проводиться робота по виявленню відступів від вимог норм і виконання заходів щодо приведення у відповідність.</p> <p>Відповідно до вимог Держатомрегулювання за результатами експертизи КАБ, а також інспекційної перевірки енергоблоку №3 Запорізької АЕС, виконується:</p> <ul style="list-style-type: none"> • реалізація заходів щодо усунення відступів від норм, правил і стандартів і/або компенсуючих заходів; • реалізація заходів КзППБ; <p>Для контролю реалізації заходів щодо усунення дефіцитів безпеки розроблена відповідна організаційно-розпорядча документація:</p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхилення, відповідь
		<p>Усунення або компенсації відступів від вимог норм, правил і стандартів з ЯРБ здійснюється відповідно до наказу №1004 від 17.08.2015 «Про організацію виконання заходів на енергоблоці №3», наказам №140 від 30.01.2017, №300 від 24.02.2017 «Про внесення доповнень до наказу №1004 від 17.08.2015».</p> <p>Сейсмічний моніторинг ЗАЕС являє собою розгалужену мережу пунктів розміщення в 30-км зоні свердловинних ширококутових сейсмометрів для реєстрації землетрусів фірми Guralp Systems Limited., Великобританія.</p> <p>Всього в 30 км зоні розміщується 6 аналогічних пунктів і ще один на території проммайданчику ЗАЕС.</p> <p><i>Ситуаційний план мережі сейсмомоніторингу в районі розміщення ЗАЕС. (ССМ - свердловина сейсмомоніторингу)</i></p>

№	Пропозиція/зауваження/питання	Відомості про врахування/відхілення, відповідь
		<p data-bbox="819 276 2172 347">Для наочного прикладу нижче на фото наведено пункт сейсмомоніторингу №4, розміщений в с. Знам'янка.</p> <p data-bbox="819 1010 2172 1166">На всіх пунктах встановлені захисні споруди, облаштовані під'їзні дороги та майданчики, підведені комунікації. Підключено електрику за всіма пунктами сейсмомоніторингу, змонтовано пристрої охоронної сигналізації. Встановлено на сервер спеціальне програмне забезпечення для функціонування мережі сейсмічного моніторингу.</p> <p data-bbox="819 1171 2172 1243">Тестові записи підтвердили, що всі прилади робочі, працює система передачі і реєстрації сигналів коливань землі.</p>